

אמר עזמות

שאלו מאת אחד מבני ה"עליה" האחרונה, יהודי פולני, מה הוא חושב לעשות בא"י ?

— משק! — הוא עונה.

— היש לך כסף ?

— למה לי כסף ? — הוא אמר — יש לי אשה — "פד"ה" ושתי בנות — עגלות יפה-ביות; הבן שלי הוא "סוס" נהדר ואני עובד בחמור...

— Siem! (שבע!), השיב העד בהראו-תו באצבעותיו, יד אחת ואצבעות שתיים...

או פנה אליו השופט ואמר: — להיוח שב ע שנים בארץ ולא לדעת עברית, זהו "דיסנרייספול", כלומר: בושה וחרפה!

ואחר הוסיף ואמר באירוניה: We have to turn the Rabbis up-on you!

— והיכן תקח אדמה ?

— זה עשרים שנה, עונה היהודי מפולין, שאני מונח באדמה...

ומעשה זה שאני בא לספר לכם הפעם, זמנו היה בדיוק ביום הששי העבר ומקומו — בבית-המשפט בירושלם.

השופט האנגלי מר קריסול ישב על מדין במשפט אזרחי פשוט ואחד היהודים האודיסאים פ—סקי נקרא להעיד במשפט זה. כשהציע לפניו השופט את השאלות הרגילות ענה לו העד בר-ו-סי, ת, באופן פרינציפיוני! ...

ומכיון שאין מתרגמים בבית-המשפט לשפת-קודש של מונקבה, שאל השופט את העד אם הוא יודע לדבר עברית ?

— Niet! (לא!), ענה היהודי רוסית. — וכמה שנים הנך בארץ ? — שאל קריסול.

ופירושו "עלינו למסרך לידי הרבנים..."

ה"ראבאים" שלנו בודאי לא ישפיעו עליו רב-עברית, ולפיכך אני מציע להכניס את השופט קריסול לגדוד מגיני השפה. אם אחינו הרוסים אינם נשמעים ליהודים. אולי ישמעו לגויים ?

אגב, מוסרים לי ממקור בטוח, כי גדוד מגיני השפה — פנה למר ספייסר במכתב נמרץ לתקן את הכתובת אשר על עמודי התחנות, "לאו-טובוסים" ברחובות עירנו, ומיד נודרו המפקד ושלא את עושי רצונו לתקן את המעוות ולהוסיף גם את הכתובת העברית.

ובכ"ז, סבורני שיותר ממה שהשפיעה עליו הדיו השחורה של הגדוד העברי על הגיר הזכר, השפיעה הזפת השחורה של איזה "שקצים" על הכתובת האנגלית הלבנה שעל עמודי הברזל השחורים... וכבר אמרו חז"ל: גדולה הסרת טב-

עת (שאחשורש נתן להמן) ממ"ח נביאים וזו נבואות שנתנבאו לישראל.

ולפעמים, כשאני זקוק לקצת הומר התול ולסטריוזים לשעורי בעש"ס, הנני מדפדף קצת בע-לוני "קול ישראל" ומעלעל במאמרים הראשים, במכתבים וביחוד בדיעות הבאות תמיד בעמוד א' ומוצא אני ב"ה חומר למכביר. דהיינו למשל: ב"קול ישראל" גליון ט"ו, מיום 19 יאנואר 1933, מוצא אני ידיעה משמחת ומבשרת זו בשם: "הגנה מיוחדת לנתינים אנגלים", וזו לשונה ממש:

"מודיעים שהממשלה מסדרת רשימה מיוחדת של יהודים נתיני אנגליה בא"י. המשטרה תסמן את בתיהם למען הגן עליהם."

ואי"ה, בקרוב בימינו נזכה לראות על כתי אחינו האנגלים בארצנו סימנים מיוחדים על מזו-זוה שעריהם, כגון הסימנים שראינו ושרואים אנו גם עכשיו על כתי שכנינו מבני עשו, מימי אב...

ועוד "פנינה" אחת:

בקשר עם קביעת שמות לרחובות היהודים בשכונותיהם, הציעה אנד"י לקרא את הרחוב הרא-שי במאה שערים בשם "רחוב די האן" וכ"כ גם להחליף את השם "רחוב מליסאנדה" (הסמוך למגרש הרוסים) ל"רחוב מיס-לאנדה"...

שאלתי בשבוע זה מאת אחד מתלמידי המובהקים, מהיכל השירה והנגינה, שאינו מחסר

הם ושלום קונצרט אחד והצגה אחת או סתם נשף, כשם שיהודי חרד, להבדיל, אינו מחסר תפלת "מנחת" — אם כבר קנה לו כרטיס לשאליאפין ?

— לא ! — הוא עונה בחלט — כ פ ר י נ-צ י פ ל א !

ומבלי לחכות לשאלתי הוא מוסיף ברוגז ונטון של מוכיח:

— כל זמן — הוא אומר — שיהיו כרטיסים 40 גרא"י עד 125 גרא"י לא אלף לשמע אל הרינה של שאליאפין ! פוי, זהו סקנדל אמז' !

— ואפילו הנציב העליון בכבודו ובעצמו — הוא מוסיף ואומר — שאין לו עוד רחיים על צוארו ואין לו לשלם שכר דירה, גונו לו כרטיס רק בלירה אחת ולא יותר ! עד כאן תבוא ! ...

— מסתמא, אמרתי לו להידודא, עשו לו הנחה על רבע לירה, והבטיחו להושיבו בשורה הראשונה... סו"ם — נציב ! ...

— "בודאי ובודאי" — מתאונן לפני תלמידי מבין הסותרים בעירנו — חפצתי לשמע את שא-ליאפין ! שייך לומר ? — שאליאפין ! יהיה בירושלים ואני לא אלך לשמעו ? אבל צא וחשוב: אני ואשתי — איך לא קונים בעד חצי פונט כל כרטיס ? שהרי הכרטיסים של 40 גרוש, כבר קנו בני בינה ולקנות כרטיסי עמידה של 20 גרוש, הרי לא הנעתי עדיין לימי עמידה ? ובתי הבוגרת, הרי גם נשמתה אינה "צימוק" — אמור מעתה: פונט והצי, יש כבר במה לשלם לאיפה בעד חדש ימים...

ויהודי אחר, פסח ובעל תכלית, שיש לו גרמי-פון בביתו נפל על המצאה והחליט לקנות לחות-גרמפון של שאליאפין מקובלסקי או מדויג. הקול יותר צעיר ויותר רענן ובעיקר יותר בול וזול ובלא חסדים ו"ג'מילות" ממוכרי הכרטיסים...

ואקפה את בני אם לא ראיתי משפחה אחת במכירי בירושלים, לא עשירה ולא עניה, שהם מונעים את עצמם זה שני חדשים מן "הבימה" מן "המטאטא" ומשאר ההצגות, וקבצו על יד פרומה לפרומה, כדי שיוכלו לקנות כרטיסים לשאליאפין ! ...

ובצאתי בשבוע זה מההצגה הנחמדה של "עודד הנודד" אשר בקול נע "ציון", נספח אלי אחד "הסנובים" הירועים בעירנו וקשקש לי על שאליאפין: "מי שלא ראה את שאליאפין על הבמה ! איך הוא משחק, למשל, את "בוריס נודונוב" ! הן זהו ארטיסט בחסד עליון ! עין לא ראתה ! נו, וה"אוכניים" שלו ? אשרי האוזן ! ...

ואגב סיפר לי בחפזו כי שמע כמה פעמים אה קארוזו ואת שאליאפין ואת חפץ ואת הוברמן, יאפילו את מישה אלמן, וצימבאליסט, וסעד אר-חת הצהרים עם ה"סטראדיבאדיוס" בעצמו, כוינא...

והולכי רכיל מספרים מה לא מספרים אצלנו? — כי ריפורטר אחד בפריז עשה ראיון לשאליא-פין לפני צאתו למזרח ובשר לו כי כל המוזמרים והמנגנים הגדולים נוהגים לערך קונצרט חנם או

במחירים זולים לפועלים "בעמק"...

טאם פוסמוטרים ! (נראה שם !) — ענה הזמר בקולו העמוק.

ושוב מעשה בחלוצה אחת יפהפיה שהחליטה לשמע בכל מחיר את שאליאפין. ובאין פרומה לפרומה בכיסה, מה עשתה ? — הלכה אל הספר ומברה את צמותיה השחורות והארוכות עד ברכיה, רכושה היחיד, ב... 50 גרא"י, והשיגה סו"ם את כאויה: היא תראה את שאליאפין ולא תדקדק עמו חלילה על הוט השערה...

ואלי דבר יגונב, כי רבים מתלמידי ותלמידותי שכלתה נפשם לשמע שירה רוסיית ושכלתה הפרומה מכיסם נמנו וגמרו לעשות הפעם כמעשה ר' עקיבא בשעתו ולתפס על הגג הגבוה של "אד"י סון" כדי להטות אוזן קשבת דרך הרעפים, החורים והסדקים, לשירתו של שאליאפין, ולפיכך נטל עלי להזהירם כי לא ינום לא יישן שומר ישראל לא יזי אחד כי אם גויים רבים משוטרי ישמעאל ועשרת-השבטים, והמשטרה עסוקה היא בזמן הא-הרון בכל אמצעי השמירה כנגד "השומעים החפ-שים" מתלמידיו של ר' עקיבא...

ועוד טפה אחת אחרונה בקולמוסי:

אומרים כי חבר הסדרנים החליטו שלא יערכו את הסדר באולם בשעת הזמרה כ"ז שלא ישלשלו לתוך ידם כ"ה לא"י מבין ותקילין. ומדוע לא ? — אם שאליאפין יוכל להוציא מארצנו הק-מנה בזמן הזה 600 גרא"י שכר זמירות, רשאים הם לדרש רבע מאה לא"י שכר שמירות ! ...

מדה כנגד מדה ! ...